

۲۴۹۳۸۱۰

www.ketab.ir

دبلیو

یا خاطره کودکی

ژرژ پرک

سپهر یحیوی

سرشناسه: پرک، ژرژ، ۱۹۳۶ - ۱۹۸۲ م. Perec, Georges
 عنوان و نام پدیدآور: **دبلیو یا خاطره کودکی** / ژرژ پرک: مترجم سیهر یحیوی.
 یادداشت: عنوان اصلی: W ou Le souvenir d'enfance.
 موضوع: داستان‌های فرانسه -- قرن ۲۰ م.
 French fiction -- 20th century
 خاطره خود-زندگی‌نگارانه -- داستان
 Autobiographical memory -- Fiction
 موضوع: اروپا -- اوضاع اجتماعی -- داستان
 Europe-- Social conditions -- Fiction
 وضعیت فهرست‌نویس: فیبا
 اطلاعات رکورد کتابشناختی: فیبا
 شناسه افزوده: یحیوی، سیهر / PQ۶۷۶:۱۳۶۵، مترجم
 رده‌بندی کنگره: ۸۰۳/۹۱۴
 رده‌بندی دیویی: ۸۰۳-۳۰۸-۱۸۳۷-۶۲۲-۱۷۸
 شماره کتابشناسی ملی: ۶۸۰۸۴
 شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۸۱۳۷-۳۰-۸
 مشخصات ظاهری: ۱۸۴ ص: ۲۰، ۱۴×۲۰
 مشخصات نشر: تهران: رایبد، ۱۴۰۳.

دبلیو یا خاطره کودکی

اتاق راوی

دبیر مجموعه: اصغر نوری

نویسنده: ژرژ پرک

مترجم: سیهر یحیوی

ویراستار: سمانه پاکدل

نمونه‌خوان: نرگس صوفی‌سیاوش

صفحه‌آرا: استودیو زاغ

مدیر هنری و طراح جلد: محمدرسلول شکرانی

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: جواهری

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۸۱۳۷-۳۰-۸

چاپ اول: پاییز ۱۴۰۳

شمارگان: ۱۰۰۰

قیمت: ۱۸۰/۰۰۰ تومان

نشانی: تهران، خیابان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین

خیابان وحید نظری، پلاک ۱۲۰

تلفن: ۰۲۱۶۵۰۱۱۵۵۴ - موبایل: ۰۹۰۵۱۵۱۳۷۰۲

www.raybodpub.com

info@raybodpub.com

@ raybodpub

فهرست

- ۹ یادداشت مترجم
۱۳ بخش یکم
۷۳ بخش دوم

www.ketab.ir

یادداشت مترجم

ژرژ پرک^۱، نویسنده و شاعر فرانسوی، در سال ۱۹۳۶ در پاریس به دنیا آمد. پدر و مادرش هر دو یهودی و لهستانی‌تبار بودند. پدرش ایسک (ایزاک) در جریان جنگ جهانی دوم کشته شد. پس از حمله آلمان نازی به فرانسه، مادرش سیرلا، ژرژ پنج‌ساله را با قطار صلیب سرخ به ویلاردولانس^۲، منطقه آزاد فرستاد. خودش کمی بعد دستگیر و به آشویتس فرستاده شد. ژرژ در کنار خانواده عمه‌اش و خواهرشوهر او بزرگ شد.

در سال ۱۹۶۵ نخستین اثرش، چیزها (داستانی از سال‌های ۱۹۶۰)^۳، را منتشر کرد که برندهٔ جایزهٔ ژوندو^۴ شد. این اثر که به مصرف‌گرایی رایج در آن دوران می‌پردازد و از پیش‌نشان‌های جنبش مه ۶۸ فرانسه است، از قضا نخستین اثری از پرک است که به فارسی ترجمه شده است. استاد احمد سمیعی گیلانی، فرهنگ‌نویس، سرویراستار و مترجم برجستهٔ فقید، آن را در سال ۱۳۴۸، یعنی حدود سه سال بعد از انتشار، به فارسی ترجمه و منتشر کرده است.

1. Georges Perec

2. Les Choses. Une histoire des années soixante

3. Prix Renaudot

پرک در سال ۱۹۶۷ به «اولیپو» پیوست؛ گروهی ادبی که نامش سرواژهٔ «کارگاه ادبیات بالقوه»^۱ است و در سال ۱۹۶۰ به دست رمون گنو^۲، نویسنده و شاعر، و فرانسوا لولیونه^۳، ریاضیدان، بنیان گذاشته شد. هدف این گروه ایجاد پیوند بین ادبیات و ریاضیات، خلق محدودیت‌های فرمی یا لفظی در ادبیات و برجسته کردن بازی‌های زبانی به منظور تقویت قابلیت‌های نهفتهٔ زبانی و استفاده از آن در بیان ادبی بود. این گروه هنوز هم کمابیش به حیات خود ادامه می‌دهد و برجسته‌ترین عضوش اروه لوتلیه^۴ است که رمان جالبش ناهنجاری^۵ (یا ایرادی در کار است) در سال ۲۰۲۰ برندهٔ جایزهٔ معتبر گنکور شد (از این کتاب چندین ترجمه به فارسی موجود است).

پرک در همین سال، مردی که خواب است^۶ را نوشت که هنوز فارغ از تأثیر این گروه و حکایت جوانی خودش بود و در همان فضای سال‌های پیش از ۱۹۶۸ می‌گذشت. این اثر نیز اخیراً به فارسی برگردانده شده است. اثر بعدی وی ناپدیدشدن^۷ بود که در سال ۱۹۶۰ چاپ شد و آشکارا متأثر از مکتب اولیپو بود. در این رمان به ظاهر جنایی، حرف/نویس/مهم e به کار نرفته و در پایان داستان، روشن می‌شود که چیز یا شخصی که ناپدید شده، درواقع همین حرف است.

چهارمین رمان پرک، هدف در دلبلیو یا خاطرهٔ کودکی^۸ است (۱۹۷۵) که برای نخستین بار به فارسی منتشر می‌شود. اگر اثر قبلی را در نظر بگیریم - که برگردانش به فارسی با توجه به محدودیت فرمی زبانی، خاصی که دارد عملاً ناممکن است - می‌توان گفت که آثار این نویسنده تاکنون به ترتیب به فارسی برگردانده شده و منتشر شده‌اند. پنجمین رمان مهم پرک، اثر جدید و همیش، زندگی، شیوه‌نامهٔ استفاده^۹، در سال ۱۹۷۸ منتشر شد و در همان سال جایزهٔ مهم مدیجیز^{۱۰} را دریافت کرد. این اثر که در ۶۰۰ صفحه و ۹۹ فصل، طی حدود ده سال نوشته شده، به توصیف

1. Ouvroir de littérature potentielle (Oulipo)

2. Raymond Queneau

3. François Le Lionnais

4. Hervé Le Tellier

5. *L'anomalie*

6. *Un homme qui dort*

7. *La Disparition*

8. *W ou le souvenir d'enfance*

9. *La Vie mode d'emploi*

10. Prix Médicis

روشمند زندگی ساکنان یک ساختمان پاریسی می‌پردازد.

ژرژ یرک که سیگار از دستش نمی‌افتاد، در سال ۱۹۸۲، در چهل و پنج سالگی بر اثر سرطان ریه در ایوری-سور-سن^۱ در حومه جنوب پاریس درگذشت؛ درحالی که شش سال آخر عمر را با کاترین بینه، سینماگر فرانسوی، هم‌زیسته بود. پیکر او در گورستان پرلاشز پاریس به خاک سپرده شد. بسیاری از آثار یرک عناصری از شرح حال خودش را در بر دارند و تجربه‌های شخصی‌اش را بازگو می‌کنند. سازوکارهای حافظه و یادآوری خاطره برای او همواره جالب بود و این نکته در این کتاب هم مشهود است.

علاوه بر آثاری که در بالا اشاره شد، یرک آثار متعدد دیگری هم دارد؛ از شعر و پاره‌های ادبی گرفته تا جدول کلمات متقاطع و سایر اشکال نوشته‌ها. درواقع، همزمان با جنبش ستارگرا^۲، و نیز مکتب «رمان نو»^۳ در فرانسه دهه‌های شصت و هفتاد میلادی، یرک از مسیر دیگری در جست‌وجوی تحول سبکی و شکلی در ادبیات فرانسه بود و امروزه آثار او در رده کلاسیک‌های مدرن است و مخاطب عام (کتابخوان‌ها) و مخاطب خاص (دانشجویان و پژوهشگران) به یک اندازه به آثار او علاقه‌مندند.

به همین خاطر و به دلیل نفس‌وی در تحول ادبی بود که آثارش در سال ۲۰۱۷ در مجموعه فاخر پلید منتشر شد؛ افتخاری که نصیب هر نویسنده‌ای نمی‌شود. جالب اینجاست که تعداد آثاری که بعد از فوت وی منتشر شده و منتشر شد، از شمار آثاری که در دوران حیاتش چاپ شدند بیشتر است. یکی از آن‌ها کوندوتی^۴ بود که در این اثر به آن اشاره شده است و سال ۲۰۱۲ منتشر شد. اثر دیگر پیکان‌ها^۵ بود که در سال ۲۰۲۲ منتشر شد و کتابی ناتمام است که بنا بود سرگذشت داستان مکان پاریسی را طی دوازده سال بررسی کند؛ بااین حال، از میان ۲۸۸ متنی که باید نوشته می‌شد، یرک فقط ۱۳۳ تا را نوشته است. اثر دیگر حمله سارایوو^۵ است که در سال ۲۰۱۶ منتشر شد ولی از نخستین آثار وی بوده است. این داستان را یرک در سال ۱۹۵۷ که ۲۱ سال داشته، به یکی از هم‌کلاسی‌هایش دیکته کرده بود ولی ناشر دست‌نوشته را رد کرد و در این میان کتاب گم شد؛ تا نزدیک به ۶۰ سال بعد که نسخه‌ای از آن پیدا شد و به چاپ رسید.

1. Ivry-sur-Seine

2. Le Nouveau Roman

3. Le Condottière

4. Lieux

5. L'Attentat de Sarajevo

پرک علاقه خاصی به توصیف مکان‌ها داشت و دست‌کم دو سه کتاب خود را به توصیف جاها و فضاها در گذر زمان اختصاص داد. شاید به‌خاطر همین عشق به فضا و مکان است که او دوستدار سینما هم بود و شماری از آثار خود را مشترکاً اقتباس یا کارگردانی کرد. در این اثر به ساخت مردی که خواب است اشاره شده است؛ فیلمی که همچون رمان مرجعش تنها یک نقش و شخصیت دارد.

اما این اثر، دلیو یا خاطره کودکی به دو بخش تقسیم می‌شود. در بخش نخست ماجرای کودکی بازگو می‌شود که هویتش را به راوی بخشیده و ناپدید شده است (این بخش با حروف ایرانیک نوشته شده است). هم‌زمان نویسنده به بیان پراکنده خاطرات کودکی می‌پردازد. در بخش دوم، شرح حال نویسنده پیگیری می‌شود و هم‌زمان ماجرای یالی جزیره‌ای به نام دلیو هم روایت می‌شود که در ابتدا به نظر می‌رسد بر مبنای آرمان مبینک بنیان گذاشته شده و گونه‌ای آرمان‌شهر است، ولی در ادامه و در بخش‌های رو به آواره‌ای متن مشخص می‌شود که درواقع نوعی ویران‌شهر و شکل دیگری از اردوگاه‌های نازی است. ماجرای این جزیره هم با حروف ایرانیک آمده است. در سراسر کتاب، بخش‌های ایرانیک و عادی به تناوب آمده‌اند. گویی برای پرک، بازسازی خاطرات گذشته - که در طی آن روایت روشن می‌شود بسیاری از آنها خیالی یا نیمه‌خیالی هستند - و آفرینش فضایی شیشه‌ای محیطی که مادرش در آن جان باخته است، دو روی یک سکه‌اند. نوشته‌ای که خرس درباره این کتاب نوشته و در پشت جلد هم آمده است، تا حد زیادی همین گزاره را تکرار می‌کند.

برخلاف علاقه وافر که پرک به فرم و بازی زبانی داشت، آسان نیست که او را فرمالیست بنامیم. در آثار او، واقعیت - خواه واقعیت اجتماعی و خواه شرح حال شخصی - بازتاب برجسته‌ای داشت. البته رئالیست دانستن او هم شاید چندان دقیق نباشد. امید که برگردان این اثر در شناخت بیشتر نویسنده‌ای که اکنون یکی از کلاسیک‌های مدرن ادبیات فرانسه است، مؤثر باشد.